

DECORUM OFFICIALE – Siðastandurin í Føroyum

Bjørn á Heygum

Tollmálið hjá Jørgen Niclasen hevur eftir pínligu avdúkingarnar og lemjandi atfinningar í seinastu sjónvarpssendingini um tollsvik móttvegis landskassanum enn einaferð sett kikanar á etisku virðini, ella rættari sagt, manglandi etisk virði innan fyri politisku skipanina í Føroyum.

Hetta er ikki ein spurningur um “Jørgen” ella ikki “Jørgen”. Hetta mál er nógv meira týdningarmikið enn so.

Spurningurin er heilt einfalt, hvar vit nú og í framtíðini seta okkara moralska standard í Føroyum bæði nú og í framtíðini. - Hvar gongur markið, ella er tað yvirhøvur nakað mark fyri spillu og rot í skipanini?

Øll vita, at siðastandurin hjá leiðandi elituni í Føroyum er væl lægri enn í okkara grannalondum, og at okkara politikarar av natúr eru - og altíð hava verið - ótrúliga “large” og fyrigevandi móttvegis sær sjálvum.

Tað gav at bíta, tá milljarðir vóru søplaðar burtur

í heimildarloysi, og tað var staðfest og prógvað, at óteljandi brot vóru framd móti landsins lógum í gølluraktu 1980 árunum.

Hóast hetta ivaleyst var ein tann mest umfatandi kriminella saman-svørjing móti einum almennum kassa í einum sokallaðum civiliseraðum samfelag í nýggjari tíð, so fekk hetta sum kunnugt ongar avleiðingar fyri nakran av teimum seku í politiska hierarkinum.

Tolsemi í politisku skipanini

Vit finga eina lóg um ábyrgd landsstýrismanna í 1992, soleiðis at vit tá endiliga kundu draga landsstýrismenn til svars fyri maktmisbrúk og álvarslig lógarbrot í almennum starvi.

Eitt sera gott dømi um ómetaliga stóra tolsemi, hesir somu politikarar hava við sær sjalvum, er at henda lóg, sum nú hevur heili 22 ár á baki, ongantíð hevur verið nýtt í praksis.

Fleiri landsstýrisfólk eru hóast alt gjøgnum tíðina koyrd frá – ikki bert vegna rumbul - men so sannilga orsakað av greiðum brotum á galdandi lóg.

Lógarbrot, sum hava elvt til tap fyri landskassan og borgarin, men hóast tað, so er tað onganíð komið hagar, at tað hevur fingið nakrar figgjarligar avleiðingar fyri viðkomandi.

Jørgen bakkaði seinast!

Nevnast kann sum dømi, at

Jørgen Niclasen í síni tíð var noyddur at siga seg frá sum fiskimálaráðharri grundað á eina niðurstøðu hjá einum kanningarstjóra um, at hann ikki hevði fyrisitið reglurnar í løgtingslóg nr. 26 frá 14. mars 1997 um umlegging av lánum hjá fjarfiskiflotanum á lógligan hátt, men tvørturímóti broytt veðrættarstøðu landskassans í skipunum beinleiðis í strið við lógina.

Hann tók treyðugt nakrar avleiðingar, og helt seg, sum flest allir politikarar í hansara støðu, onki skeivt hava gjørt.

Eisini fekk hann fulla uppbakking frá sínum egna flokki, hóast greiðu niðurstøðu kanningarstjórans um lógarbrot.

Flokkurin stuðlaði sostatt heldur sjálvum landsstýrismanninum enn eftirlitsmyndugleikanum, og tí lógarverkið hann er settur at umsita!

Men hóttur við misálitið frá sínum samstarvsflokki saman við andstøðuni, - so bakkaði Jørgen og segði seg frá - við tárum í eygum.

Hans Pauli Strøm noyddur úr starvi!

Hans Pauli Strøm var eisini noyddur at siga seg frá í 2009 vegna eina ógvusliga meirnýtslu upp á 270 mio kr. av almennum peningi, sum var brúktuttan fyri vanligu játtanina, umframt eykajáttanina fyri avvarðandi ár.

Sjálvt um talan í veruleikanum er um mandatsvik,

so fær slíkur stuldur móttvegis landskassanum vanliga ongar revisrættarligar avleiðingar, og enn minni verður nakað endurgjaldskrav reist móttvegis viðkomandi landsstýrismanni.

At taka pening av klientkontouttan heimild, verður av politisku elituni sostatt ikki mett at vera nakað álvarsligt lógarbrot, í hvussu er kann tað allar hægst - og tá illa vil til - fáa avleiðingar fyri starvið, sum landsstýrismaður, (við dupultari løn næstu 6 mánaðirnar) men so heldur onki annað.

Siðvenja á Føroya Løgtingi

Tá hugsað verður um innarbeiddu siðvenjuna á Føroya Løgtingi, so er onki lógi í, at Jørgen hesuferð fekk enn eina álitisvátan í løgtinginum, - alt annað vildi verið óvæntað.

Í Føroyum setur ongin lívið hjá eini samgongu í váða bert fyri at halda heiðurligheitina í hásæti, og seta eitt sømuligt mark fyri at útinna eitt alment starv.

Gáttin er og hevur altíð verið lág til almenn álitisstørv í Føroyum, og tað sýnist, sum verður støðugt máað meira og meira av henni, so ilt er at fáa eyga á hvar botnurin er, um tað í heila tikið er nakar botnur.

Virðismátistokkurin Decorum Officiale

Í øðrum framkomnum londum, har tað í nógv størri mun valdar tign og disciplin, tá

tað snýr seg um at varðveita respekt fyri sømuligum atburði í almennum høpi enn í Føroyum, verður ein mátistokkur brúktur, sum á latínskum málið kallast “Decorum Officiale”

Í hugtakinum Decorum Officiale liggur eitt krav um virðiligan atburð. Ein persónur í almennum starvi skal sostatt gera seg verdan til ta tign, sum fylgir við starvium. Hann skal verða ein fyrimynd fyri sínar medborgarar, og í tí liggur sjálvsagt, at hann skal verða álitisvekjandi.

Tað er eyðsæð, at serliga strong krøv viðv. “Decorum” mugu setast til ein landsstýrismann, sum hevur eitt sera ábyrgdarfult starv, við at hava fingið litið upp í hendi at umsita og handheva landsins lógir, og enntá draga onnur til svars, sum ikki halda seg “innan fyri mark”.

Avgerðandi er tá ikki um persónurin er dømdur ella revsaður ella ei. Um eitt mál er gamalt og fyrnað hevur ei heldur týdning í hesum høpi. Avgerðandi er bert um eitt mál er so mikið tyngjandi fyri landsstýrismannin, at tað undirgravar ta virðing og álit, sum er ein fastur og óskiljandi partur av hansara starvi.

Er persónurin eftir einum breiðum almennum virðismátistokki ikki verdugur at sita í starvinum, tí hann hevur forbrotið seg móti teimum etisku grundvirðum, sum samfelagið byggir á, so má hann fara frá, og vil hann ikki tað, so loysast úr starvi.

Trúvirðið stendur upp á spæl!

Tað er ikki ein spurningur hvat lögmaður heldur, og ei heldur ein spurningur um, hvat samgongan meinar, og heldur er opportunt av taktiskum politiskum orsøkum.

Upplýsinganar í tollmálinum eru nú vorðnar so mikið tyngjandi, ikki bara fyri Jørgen, men fyri alla skipanina, at sjálvt trúvirðið hjá lögmanni og øllum hansara samgongufeløgum stendur upp á spæl.

Sjálvsagt skulu ikki leysasøgur og sleyg avgera, hvørt ein persónur er verdugur at sita í einum almennum starvi.

Eru upplýsingarnar hinvegin so væl undirbygdar við skjølum og vitnisfrágreiðingum, sum júst í hesum føri, og ikki minst, at hesar upplýsingar ikki á haldgóðan hátt eru vístar aftur, ella kravdar tileinkisgjørðar við ein sak um ærumeiðing, - so mugu tær takast í neyðugum álvara, um ikki øll tey, sum nú royna at verja landsstýrismannin, sjálv skulu blíva álvarsliga kompromitterað.

Vandi er nevniliga fyri, at tann parturin í politisku skipanini, sum framhaldandi styðjar Jørgen, eisini verða identificeraður, ikki bara við sjálvan landsstýrismannin, men eisini tí, sum hann stendur fyri, og hevur gjørt – og tá vendist ikki aftur.

Sjálvtøkubúðin hjá Jákupi Mikkelsen

Frank Davidsen

Sørvági

Tollurin er goldin, tollurin er goldin, tað er loysunarorðið hjá Jákupi Mikkelsen í sambandi við tollmálið.

Tað er ótrúligt at formaðurin í tingbólki Fólka-floksins enn ikki vil viðurkenna, at tað er ikki tað, ið málið snýr seg um.

Ótaldar fyritøkur fóru á húsagang fyrst í hálvfemsunum. Hetta sjálvt um fólkin aftan fyri hesar fyritøkur lögdu alla orku í at halda virkseimið gangandi. Eigarnir av hesum fyritøkum kundu aftaná staðfesta, at hóast tey gjørdu alt tað, tey megnaðu, so vóru tey noydd at viðurkenna húsagangin, eins og stórir peningaligur missur gjørdist ein veruleiki hjá teimum.

Av øllum teimum óteljandi

virkjum og feløgum, ið fóru á húsagang, var tað tó eitt einasta felag í landinum, sum var privilegerað í mun til øll onnur feløg. Hetta tí tað umsat eina innflutningsgoymslu. Og í staðin fyri at viðurkenna, at húsagangurin hjá hesum felag stóð í durunum, so avgjórði stjórin heldur at taka vørur ólógliga út av hesi goymsluuttan at gjalda mvg í fleiri ár.

Tað vil í stuttum siga, at mvg'ð, sum landskassin átti til góðar, var liggjandi eftir í kassanum hjá fyrítøkuni og ólógliga brúkt til raksturin av henni, meðan onnur feløg máttu fara á húsagang.

Um onnur feløg í somu trongstøðu høvdu havt sama móguleika at fingið 25 prosent í kreditti í 2-3 ár við ikki at rinda mvg, so høvdu kanska fleiri hóra undan figgjarliga. Og tí er tað burturvið, at einasta argumentið, sum formaður Fólka-floksins á Løgtingi hevur lagt dent á í øllum fjølmiðlunum, er, at allur tollurin er goldin.

Í fleiri fylgjandi ár var Sandavágs Timburhandil í einari støðu, har kappingin var avlagað, tí teirra fyrítøka hevði røkt sínar skyldur og goldið mvg, meðan hin fyrítøkan í somu oyggj ikki hevði goldið mvg, og tiskil

hevði havt ein eyka kreditt uppá 25 prosent í fleiri ár.

Og tað er eisini ein sannleiki við modifikasjónum, tá Jákup Mikkelsen sigur, at allur tollurin er goldin. Tí eigarin av áður nevndu innflutningsgoymslu noyddist at gjalda 300.000 - 400.000 krónur fyri vørur, ið ólógliga vóru tiknar út av goymsluni.

Haldið at Helgi Abrahamsen av Løgtingsins røðarapallið segði tað so gott, at hetta málið snúði seg ikki um jura. Ta snýr seg hinvegin um vantandi moral, tí er ikki neyðugt hjá Jákupi Mikkelsen og øðrum at vísa á, at fútin einki hevði gjørt

við málið.

At Jákup Mikkelsen framman fyri øllum Føroya fólki ger seg til verja fyri einum sovorðnum moralskum knæfalli, sum tað er, at sitandi landsstýrismaður í tollmálum snýtti landskassan fyri mvg í fleiri ár, tað er heilt einfalt ófatuligt.

Hví skal palliba halda tolllógina, samstundis sum formaður í tingbólki Fólka-floksins ber í bótufłaka fyri, at landsstýrismaðurin, sum nú umsitur tollmál, grovliga hevur forbrotið seg ímóti tí lóg, sum hann í dag sjálvur umsitur?